

Nyhetsbrev

Vi samarbetar med kommuner i Stockholms län och Region Stockholm

2025-11-26 | Årgång 12 | Nummer 11

[Läs brevet i webbläsare](#)

Hej!

November börjar gå mot sitt slut och vi på PKC har landat efter en lång tid av planering och förberedelser – Nationella konferensen i palliativ vård 2025 är nu genomförd!

Det har varit intensiva och inspirerande dagar, och det var fantastiskt att få träffa så många av er, dela erfarenheter, knyta kontakter och mötas av allt engagemang som finns. Tillsammans kan vi utveckla den palliativa vården.

I detta nyhetsbrev hittar du ett övergripande referat och bilder från konferensen. För dig som var på plats blir det en möjlighet till en tillbakablick, och för dig som inte hade möjlighet att närvara – en inblick i vad som hände. Ett varmt tack till alla som kom och till alla som på olika sätt bidrog till att göra konferensen möjlig!

Månadens vetenskapliga referat är skrivet av Christel Hedman, docent och överläkare på Stockholms sjukhem, Karolinska institutet och Palliativt Utvecklingscentrum i Lund. Christel delar med sig av en studie gjord på Stockholms sjukhem där *Nationell Vårdplan för Palliativ vård* har införts inom geriatriken. Tack Christel för att du delar med dig av forskningen i ett referat.

Ta en kopp kaffe, luta dig tillbaka och låt dig inspireras.

Passar på att önska er alla en fin första advent,
Annika Cederholm med medarbetare

Annika Cederholm
Verksamhetschef

Anette Alvariza
Vetenskaplig ledare

Linda Björkhem-Bergman
Vetenskaplig ledare

Kalendarium

Kommande utbildningar med platser kvar

Hur möter vi döden inom LSS

Anordnas i samarbete med Forum Carpe, för chefer och medarbetare inom LSS.

Undersköterskans roll i palliativ vård

Digital grundutbildning för undersköterskor

Trygg när döden närmar sig

För medarbetare och chefer inom LSS och HSL. Anordnas i samarbete med Forum Carpe.

Barn i sorg – mående, rättigheter och stöd

Föreläsare: Rakel Eklund

Omvårdnad och behandling vid maligna tumörsår

Föreläsare: Susanne Dufva

Ledarskapsutbildning – att leda den palliativa vården i kommunal vård och omsorg

Teoretisk och praktisk 1-terminsutbildning i ledarskap

Utbildning av palliativa ombud för kommunerna i Stockholm län

3-dagars palliativ ombudsutbildning

Symtomkontroll och teamarbete

Fysisk heldagsutbildning för legitimerad personal inom kommunal hälso- och sjukvård

Samtal i vården – undersköterskans möten i palliativ vård

Fysisk heldagsutbildning för undersköterskor och vårdbiträden

Kurs i palliativ medicin för geriatrik och invärtesmed. specialiteter motsvarande delmål C5 och STc5

Heldagsutbildning i palliativ vård för ST-läkare

Fortbildningseftermiddag för ST-läkare och specialister i palliativ medicin

Tema: Koagulation och antikoagulantia

Att leva med cancer som kronisk sjukdom

Föreläsare: Maria Törnqvist Kullberg och Ylva Svahn

Samtalskurs för sjuksköterskor inom cancervården

Endagsutbildning för sjuksköterskor som arbetar inom cancervården i Region Stockholm

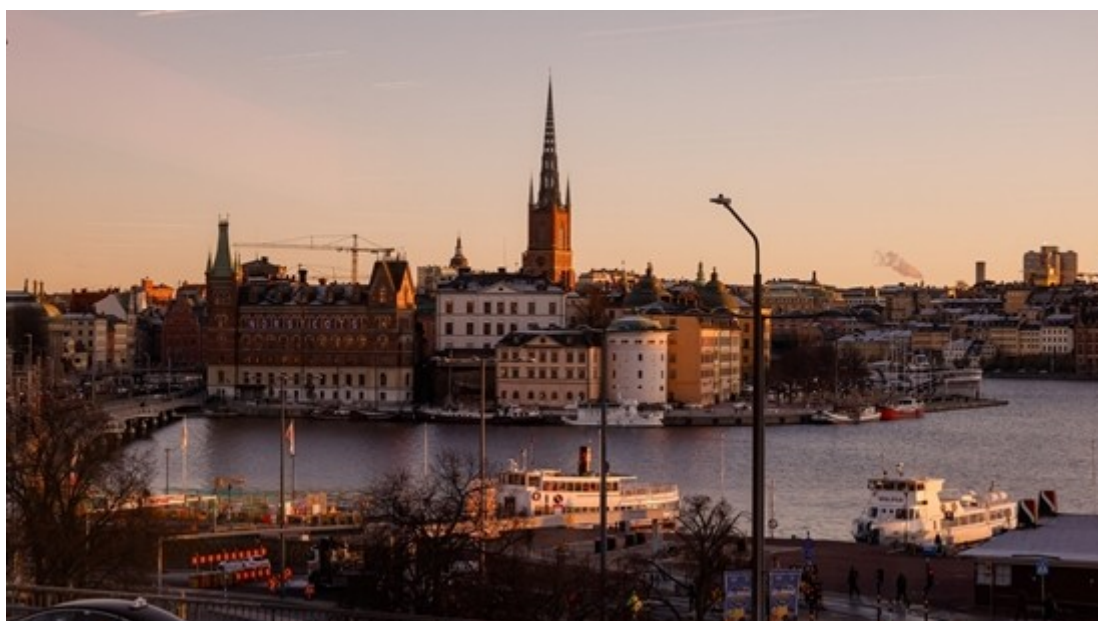

Utbildning av palliativa ombud för kommunerna i Stockholm län

3-dagars palliativ ombudsutbildning

Nyheter

Nya perspektiv för palliativ vård vid 10:e Nationella konferensen

Den 10:e Nationella konferensen i palliativ vård gick av stapeln den 18–19 november i centrala Stockholm, i år under parollen "Palliativ vård – nya perspektiv". Två dagar fullpackade med föreläsningar relaterade till området palliativ vård. Ett brett utbud komponerat med ambitionen att öppna upp för nya perspektiv på palliativ vård, och att försöka utmana normer och synsätt. Här följer en redogörelse för de gemensamma delarna.

Dag 1

Ca 15 minuter före programstart öppnades de stora dörrarna till plenum, och den stora salen fylldes snabbt med konferensbesökare. Platsen var Stockholm Waterfront Congress Centre, och dagen var dag ett av den 10:e Nationella konferensen i palliativ vård. Vi var runt 1300 personer på plats där i plenum vid 9-tiden, och på schemat stod en gemensam inledningssession, följt av ett antal sessioner uppdelade i parallella spår. Samma upplägg som för övrigt även skulle gälla konferensens andra och sista dag. Morgonen hade varit tidig och många hade säkert färdats en bra bit för att ta sig hit, men det var redan glömt. Ett förväntansfullt sorl bredde ut sig i lokalen, med glada tillrop, konversationer om intressanta kommande programpunkter, och hälsningar till bekanta ansikten i folkhavet. Jag hade tagit min plats lite i förväg, men fann mig snart omgiven av glada människor på alla sidor.

Så tog Bertil Axelsson, ordförande vid Nationella Rådet för Palliativ Vård, NRPV, plats

framme vid podiet. Lokalen blev snabbt knäpptyst. Bertil framhöll betydelsen i att det palliativa Sverige kan träffas så här, och fyller på med kunskap och nya perspektiv. Kanske speciellt i år på den här 10:e konferensen i ordningen, under årets tema: Palliativ vård – nya perspektiv. ***”Det gläder mig att se så många här. Det gör mig hoppfull inför framtiden”, konstaterade han.***

Därefter tog Annika Cederholm, sjuksköterska och verksamhetschef vid Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län, PKC, och Anette Alvariza, professor i vårdvetenskap/palliativ vård och vetenskaplig ledare vid PKC, plats på scenen. Annika gladdes över att den Nationella konferensen i år slagit besöksrekord, med sina ca 1340 besökare.

”Tillsammans kan vi bidra och göra skillnad för personer med palliativa vårdbehov!” Och Anette höll med; ***”Utvecklingen av palliativ vård i Sverige går framåt med stora steg.”***

Konferensens första talare tog så vid: sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD). Ministern uttryckte stor glädje och stolthet att få tala på konferensen, och påminde besökarna om att de fyller en viktig roll. ***”Palliativ vård handlar om livskvalitet, men också om kunskap och medmänsklighet, mot både patient och närstående.”*** Hon konstaterade att tillgången till palliativ vård varierar stort i landet, men det inte skall vara så. Regeringen arbetar för att förbättra tillgången till palliativ vård över hela landet, och hon nämnde bland annat de nya nationella riktlinjerna, såväl som en uppdaterad nationell cancerstrategi, där båda inkluderar sektioner om just palliativ vård.

Slutligen intogs så scenen av trion Erik Wassberg, sjukvårdsdirektör vid Stockholms Sjukhem, Roger Klinth, rektor vid Marie Cederschiölds högskola, samt Maria Ohlson

Andersson, närsjukvårdsdirektör och förvaltningschef vid SLSO, som berättade om sina verksamheters roll för palliativ vård i Sverige, både idag och som delar av den palliativa vårdens relativt unga historia. Erik påminde de närvarande om att **"den kunskap vi här har bygger på generationer av erfarenhet."** Roger fortsatte med att betona hetssynen; **"Med palliativa vård riktar vi blicken mot livskvalitet och mot att se människan, både patienten och närstående."** Maria avrundade, och betonade vikten av att se döden; **"Döden har en undanskymd plats i samhället."** Man talar inte gärna om den, men förr eller senare gör den sig till känna.

Med inledningstalen avklarade var det så dags för lite mer liv, känslor och underhållning. Emil Jensen, artist och scenkonstnär med bland annat flera uppskattade tal i Sveriges Radio bakom sig, äntrade scenen och visade att han inte bara är en tankfull talare utan också en fantastisk musiker. Emil blandade tal och musik, humor och allvar, på temat "kulturens roll i vård och omsorg". Han berättade att han mött döden när såväl hans syster som hans föräldrar gick bort, och konstaterade att **"Alla mår dåligt ibland, och alla möter en stor sorg ibland"** men att det finns vägar framåt. Med stor passion talade han sig varm för kulturens roll och betydelse, även när man är nära inpå döden; **"Konst och kultur är ett grundläggande behov – inget man unnar sig först när alla andra behov är tillfredsställda."**

Som final på dag 1:s gemensamma introduktionspass äntrade så slutligen Ida Kjos, opinionsbildare och f.d. advokat, scenen som en stormvind, och bjöd oss avslutningsvis på en energifylld inspirationsföreläsning, fylld med personliga anekdoter. Ida delade med sig av hur mycket vårdpersonalen betytt för henne och hennes familj när hennes syster gick ur tiden till följd av cancer, men talade också om vikten av att våga: att ta plats som den man är, och att våga verka i situationer/områden som man brinner för. Få i publiken lämnades oberörda.

Fyllda med tankar och intryck lämnade vi så salen, för en fika och för att förbereda oss för den första dagens smörgåsbord av föreläsningar, uppdelade i tre pass på fyra salar vardera.

Dag 2

Konferensens andra och sista dag inleddes likt den första i plenum. PKC:s Annika och Anette välkomnade oss tillbaka, och lämnade över scenen till dag 2:s första talare, Ullakarin Nyberg, psykiater och överläkare. Med en bakgrund på Radiumhemmet följt av en lång bana inom onkologi och stor erfarenhet inom suicidforskning hade Ullakarin många råd att dela med sig av angående möten med människor nära döden. Som vårdpersonal kan man ställas inför djupt personliga, existentiella frågor, samtal som lätt kan bli tunga.

”Det handlar om att dela människors lidande; att stanna kvar där hos dem, i situationer där andra som istället väljer att gå iväg”, förklarade hon. ***”Vi behöver förstå individers behov, för att kunna anpassa oss.”*** Bjud in till samtal, med ett öppet sinne. Men inte bara om döden, utan även om det som är mer positivt och livsbejakande. Det vardagliga. Det handlar inte om att trivialisera döden, utan om att balansera.

Därefter bytte dagordningen fokus, från det praktiska till det något mer akademiska. PKC:s Linda Björkhem-Bergman, Sveriges första kvinnliga professor i palliativ medicin, klev fram till podiet för att tala på temat **”Kliniska studier i palliativ vård – utmaningar och möjligheter”**. Linda talade sig varm för behovet av kliniska studier för att föra palliativ vård framåt. Mycket av vården vi ger idag är baserad på klinisk erfarenhet, men kanske inte till så stor del på kliniska studier. Klinisk erfarenhet, baserad på exempelvis expertutlåtanden av olika slag har värde, men har ändå lägre evidens. Högre evidens går att finna i randomiserade studier och metaanalyser, studier som hon uppmanade samtliga i publiken att delta i och bidra till när möjlighet finns. Det kan bidra till att förbättra palliativ vård.

Slutligen tog Cecilia Larsdotter, professor vid Sophiahemmets högskola, och Joakim Öhlén, professor vid Göteborgs universitet och Sahlgrenska universitetssjukhuset, plats på scen, för att redogöra för en rykande färsk studie om förutsättningar för jämlik palliativ vård i Sverige. Kort sagt kan sägas att förutsättningarna att erhålla god palliativ vård idag är ojämnt fördelade över landet. Författarna efterlyste starkare och tydligare styrning. Du hittar Cecilia och Joakims studie här: [Förutsättningar för jämlik personcentrerad palliativ vård](#)

Konferenslåt

Liksom för att symbolisera konferensens utvecklingsinriktade tema avslutades konferensen med en specialframtagen sång - genererad av AI! Tack till alla deltagare som var med och bidrog till innehållet av låten! Du kan ta del av sången via denna länk:

[Konferens egna låt 2025](#)

Parallella föreläsningar

Var detta allt som hanns med på de två dagarna? Absolut inte. De två dagarna var utöver de gemensamma inledningspassen fyllda med ett drygt 80-tal föreläsningar och presentationer av olika slag, tidsmässigt uppdelade i sex pass och geografiskt i fyra olika salar, med en festlig avslutning på slutet! Jag hade inte möjlighet att delta i ens en bråkdel av alla föreläsningar, men enskilda referat från de föreläsningarna kommer skrivas av mina kollegor och kommer publiceras i PKC:s nyhetsbrev framöver. Se fram emot dem!

Andreas Larsson, PKC

PKC-dagen 2026 – Save the date!

PKC:s uppskattade heldagskonferens PKC-dagen återvänder! Boka redan nu in den 8 maj 2026 i era almanackor.

Mer information om program och anmälan kommer i kommande nyhetsbrev.

Palliativ vård – en introduktion

Är du ny på jobbet och nyfiken på palliativ vård? Är du i behov av en grundläggande utbildning i palliativ vård?

Oavsett vilket verksamhetsområde du arbetar inom eller vilken yrkestillhörighet du tillhör, är du välkommen att delta vid denna digitala eftermiddagsutbildning. Med stöd av ett patientfall går vi igenom grunderna i palliativ vård.

Vårens tillfälle är den 18 mars mellan kl. 13–16. Välkommen med din anmälan!

Citat från tidigare deltagare:

”Jag skulle önska att all personal får lära sig om hur viktigt det är att respektera patientens vilja och vad som ger mening i deras vardag”

”Att utvärdera efter varje dödsfall ger möjlighet till att utveckla den palliativa vården”

[Läs mer och anmäl dig](#)

Utveckla ditt ledarskap inom kommunal vård och omsorg – med fokus på palliativt förhållningssätt

Är du chef inom SÄBO, LSS eller hemtjänst? Nu kan du stärka din kompetens och utveckla ditt ledarskap genom vår utbildning: **Ledarskapsutbildning – att leda den palliativa vården i kommunal vård och omsorg.**

Utbildningen ger dig fördjupad kunskap om palliativt förhållningssätt, konkreta verktyg för utvecklingsarbete och möjlighet att reflektera över din egen verksamhet. Du får också ta del av olika ledarskapsteorier och stärka din roll som chef i arbetet med palliativ vård.

Du får:

- Fördjupad kunskap om palliativt förhållningssätt
- Verktyg för förbättringsarbete
- Reflektion och erfarenhetsutbyte
- Ökad kompetens i ledarskap

Några röster från utbildningen:

”Bra uppbyggt program och struktur”

***”Så mycket kunskap som florerat i detta rum som jag fått
möjlighet att ta del av”***

Vårens utbildningsomgång består av ett digitalt intromöte + fyra utbildningsdagar, med kursstart den 13 januari.

[**Läs mer och anmäl dig**](#)

Månadens film!

Årets elfte månadens film är "*Brytpunktsamtal och Samtal vid allvarlig sjukdom*" med professor/överläkare och tillika vetenskaplig ledare vid PKC, Linda Björkhem-Bergman. Filmen ingår i modul 2 av Palliativt kunskapscentrums webbutbildning i Palliativ cancervård: "Kommunikation och svåra samtal".

[Se filmen här!](#)

Att införa Nationell Vårdplan för Palliativ vård inom geriatriken – personalens upplevelser

Referat av Christel Hedman

*Docent/överläkare vid Stockholms Sjukhem,
Karolinska Institutet och Palliativt
Utvecklingscentrum i Lund*

Referat av artikeln: Möllerberg M-L, Dalhammar K, Rasmussen BH, Fürst CJ, Schelin MEC, Hedman C. Healthcare professionals' perspectives on implementing the Swedish palliative care guide in geriatrics – a qualitative study using small-group and individual interviews. BMC Geriatrics. 2025; 25:839

Detta refererat handlar om en studie där *Nationell Vårdplan för Palliativ Vård* (NVP) har införts inom geriatriken på Stockholms Sjukhem. Efter införandet har personalen intervjuats för att ta reda på hur upplevelsen var av att införa och använda NVP (1). Bakgrunden till studien är att det är välkänt att personer som vårdas inom geriatriken kan ha palliativa vårdbehov. Att integrera palliativ vård med geriatrik har föreslagits som ett sätt att möta dessa personers behov (2).

NVP är ett personcentrerat stöd för att identifiera, bedöma och åtgärda en enskild patients palliativa vårdbehov. NVP syftar till att kvalitetssäkra vården i övergången från botande till lindrande/stödjande vård, till att patienten bedöms vara döende, samt omhändertagande efter dödsfallet. NVP kan användas såväl inom hälso- och sjukvården som inom den kommunala omsorgen, oberoende av patientens diagnos och ålder. I NVP finns den palliativa vårdens viktigaste grunder samlade och kan hjälpa till att omsätta teoretisk kunskap till klinisk praktik. NVP ökar möjligheten för patient och närstående att vara delaktiga i vårdens planering och mål och används tvärprofessionellt, i samråd med hela teamet.

NVP består av 3 delar:

- **Del 1** är utformad för att identifiera patientens palliativa vårdbehov
- **Del 2** ger stöd för bedömning av behov, symtom, önskemål och prioriteringar. Denna del har också en del 2D som används när patienten bedöms vara döende med endast dagar upp till en vecka kvar i livet
- **Del 3** innehållande förslag på omhändertagande efter dödsfallet samt stöd och samtal med närstående.

NVP är framtagen av Palliativt Utvecklingscentrum i Lund.

"NVP är ett personcentrerat stöd för att identifiera, bedöma och åtgärda en enskild patients palliativa vårdbehov"

I den ursprungliga studien, där NVP infördes på geriatriken på Stockholms Sjukhem (3) kunde vi visa att införandet av NVP ledde till ökad patientsnöjdhet. Patienterna upplevde bland annat att deras delaktighet i vården ökade, att de hade möjlighet att ställa frågor, och bättre förstod svaren på sina frågor. I den studien deltog 200 patienter före införandet av NVP och 200 patienter efter att NVP infördes och studien genomfördes under åren 2019–2020.

NVP-studien – personalens upplevelser

Då NVP används på flera hundra enheter i Sverige ville vi också studera hur personalen upplevde införande av NVP på geriatriken vid Stockholms Sjukhem. Syftet var att utforska vårdpersonalens erfarenheter av vilka faktorer som underlättar respektive försvårar implementeringen av NVP inom geriatriken.

I studien genomförde vi fokusgruppintervjuer med personal från geriatriken. Vi använde en intervjumall så att alla som deltog fick samma frågor. Dessa frågor kompletterades också med följdfrågor för att ta reda på mer om specifika frågeställningar. Intervjuerna analyserades genom att man lyssnade igenom intervjuerna upprepade gånger och delade

in resultaten i olika teman, som beskriver resultaten i studien. Eftersom studien består av intervjuer kompletterades resultaten med citat från intervjuerna.

"Det är viktigt att ledningen och personalen är intresserade att ta hänsyn till patienternas palliativa vårdbehov"

Resultat från studien

Totalt intervjuades 20 personer, både läkare och sjuksköterskor, män och kvinnor, och åldern varierade mellan 29–55 år. Resultaten delades in i fyra huvudteman där man beskrev vad som underlättade respektive försvårade införandet och användningen av NVP.

Det första temat var **"Betydelsen av organisatoriska förutsättningar"**. Här framkom att det är viktigt att ledningen och personalen är intresserade att ta hänsyn till patienternas palliativa vårdbehov. Exempel på svårigheter är den korta vårdtiden på geriatriken och att det är brist på personal, vilket försvårar användningen av NVP.

Det andra temat benämndes **"Betydelsen av kommunikation"** och här berättade personalen att en öppen kommunikation förbättrade patienternas upplevelse av vården. Samtidigt upplevde flera i personalen att det är svårt att diskutera döden med patienter.

Det tredje temat kallades **"Betydelsen av kunskap om palliativ vård"**. I detta tema beskrevs det att bra kunskap om palliativ vård förbättrade omhändertagande av patienternas symtom. Många upplevde dock att de inte hade tillräcklig kunskap om palliativ vård.

Det sista temat kallades **"Betydelsen av teamarbete"**. Här berättade personalen att utbildning ökar möjligheten till bra teamarbete. De svårigheter som nämndes var att om teamarbetet saknades är det svårt att använda NVP på ett bra sätt.

Ett citat som beskriver en sjuksköterskas upplevelse av att kommunicera med patienten:

"Jag har inga problem med att diskutera symtom och symtomlindring med patienten, men när det gäller att prata om döden oroar jag mig för hur patienterna kommer att reagera."

Styrkor och svagheter med studien

En av styrkorna i studien är den kvalitativa metoden, som möjliggör att vi kan få en djup och bred förståelse av den upplevelse personalen hade av att implementera NVP. Då både läkare och sjuksköterskor intervjuades fick vi en inblick i båda professionernas upplevelser. En svaghet med studien är att den är gjord på ett enda sjukhus och därför kan resultaten vara svåra att överföra till andra verksamheter. Därtill genomfördes analysen huvudsakligen av en person, vilket skulle kunna snedvrider resultaten.

Hur kan vi använda resultaten?

Resultaten från denna studie kan hjälpa enheter i Sverige som planerar att införa NVP. För att införande ska bli så bra som möjligt är det viktigt att både ledningen och personalen är villiga att arbeta med införandet och att en tillräcklig utbildning om NVP och palliativ vård genomförs i samband med införandet.

Referenser

- Möllerberg ML, Dalhammar K, Rasmussen BH, Fürst CJ, Schelin MEC, Hedman C. **Healthcare professionals' perspectives on implementing the Swedish palliative care guide in geriatrics – a qualitative study using small-group and individual interviews.** *BMC Geriatr.* 2025;25(1):839.
- Voumard R, Rubli Truchard E, Benaroyo L, Borasio GD, Büla C, Jox RJ. **Geriatric palliative care: a view of its concept, challenges and strategies.** *BMC Geriatr.* 2018;18(1):220.
- Schelin MEC, Fürst CJ, Rasmussen BH, Hedman C. **Increased patient satisfaction by integration of palliative care into geriatrics – A prospective cohort study.** *PLoS One.* 2023;18(6):e0287550.

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län samfinansieras av Region Stockholm samt kommunerna Botkyrka, Danderyd, Ekerö, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Norrtälje, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Sigtuna, Sollentuna, Solna, Stockholms stad, Sundbybergs stad, Södertälje, Tyresö, Täby, Upplands-Bro, Upplands Väsby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker.

Läs mer om oss på: pkc.regionstockholm.se

Kontakt: pkc.slso@regionstockholm.se

Foto: Yanan Li (om ej annat anges)

Följ oss på Facebook och Instagram

[Tipsa en vän](#)

Dela utskicket:

[Avregistrera dig från nyhetsbrevet](#)

Palliativt kunskapscentrum
REGION STOCKHOLM